

۲۰۱۲/۱۲/۳۰

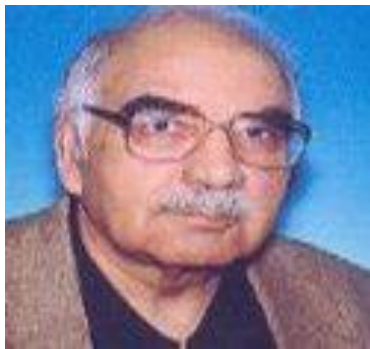
دوکتور محمد اکبر یوسفی

به یاد شخصیت بزرگ، علمی - سیاسی، مرحوم داکتر عبدالصمد حامد!

با تأثر عمیق متن خبر وفات آن مرد بزرگ وطن، شخصیت برجسته ملی و پرهیزگار نمونوی، صادق با عقیده راسخ و با ایمان کشور ما افغانستان، داکتر عبد الصمد حامد را خواندم. مرگ دوست بر روان هر کس اثر نکاتنده می داشته باشد. در همین لحظه شعری از دوران مکتب بیادم آمد که می گویند:

سعدیا مرد نیکو نام نمیرد هرگز مرده آنست که نامش به نیکویی نبرند.

مرگ چنین یک متفکر بزرگ، دانشمند حقوق و علوم سیاسی بدون شک ضایعه بس بزرگ، برای کشور جنگ زده ما، محسوب می گردد. بخصوص برای کشور بحرانی ما، که در آتش

دوامدار جنگ می سوزد، محترم و عالیقدر داکتر صاحب، در تمام زندگی ایشان، در راه جست و جوی خدمت بوطن دوست داشتنی خود بوده اند. در جمله خصوصیات و استعداد بی نظیر داکتر صاحب عبدالصمد حامد، یکی هم آگاهی و مهارت «لسانی» ایشان بوده است، که در قدم اول دو زبان «پشتو» و «دری» را، از طفولیت بطور مساوی فرا گرفته بودند. نقش و مقام پدر بزرگوار و نامدار ایشان، مرحوم عبدالرزاق خان، که زمانی هم بحیث حاکم اعلی در ولایت فراه و سائر ولایات ایفای وظیفه نموده بودند، که در شناخت و محبت وطن حتماً بر تصورات ایشان اثر داشته است. اسم عبدالرزاق خان حاکم اعلی و نائب الحکومه را ما از زبان پدران ما شنیده

بودیم. در نوجوانی داکتر صاحب عبد الصمد حامد با نقاط مختلف کشور و با بخش های وسیعی از اقوام کشورو تمام خصوصیات محلی و عنعنات مردم، ما پیوند عمیق داشته اند. در پرتو این آگاهی ایشان از تمام ولایات کشور، حین صحبت باهر هموطن، فضای دوستانه و اعتماد بوجود می آمد.

در صف دانشمندان و رجال دولتی افغانستان، خصوصیت خاص و بی نظیر ایکه در وجود ایشان بطور برجسته وجود داشت، اینست که بعنوان یک انسان معتقد به دین اسلام، در صحبت با ایشان، چنین انتباه حاصل می شد که علاوه از زبانهای خارجی «آلمانی و انگلیسی»، بزبان عربی نیز بلدیت خوبی داشته اند، که این لسان در تجزیه و تحلیل قوانین شرعی و مطالعه وسیع از محتوای قرآن شریف مقام برجسته علمی، به ایشان ممکن ساخته بود، از جهت دیگر تحصیلات ایشان، در رشته حقوق و علوم سیاسی، در سطح مقام و صلاحیت، تدریس علوم، هم در رشد و تثبیت خصوصیت «آهنین»، این شخصیت والای وطن ما، به ایشان امکان فراهم ساخته بود، تا در مقامات عالی دولتی در زمان سلطنت، نظیر ریاست ها، وزارت و الی معاونیت صدارت و ولایت، مؤفقیت های فراموش ناشدنی از خود بجای گذاشته اند.

همین استعداد فوق العاده و درک روشن ایشان از اهمیت علم و تکنیک، که در مجموع با سیاست مطروحه تجدد و «مورنیزیشن» اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، از همان آغاز جوانی علاقمند بوده اند، یکی از موضوعات مورد توجه ایشان بوده است، که در پهلوی مطالعات تاریخ و فرهنگ اسلام، انکشافات قرون اخیر را در اروپا را نیز با علاقمندی مطالعه می نمودند، در صحبت های خویش همیشه توصیه می نمودند، که با «تخنیک جدید» خود را آشنا سازید. ایشان که در مقایسه با اینجانب سن کبر داشتند، از جمله اولین کسانی درمحل زیست بوده اند، که با استفاده از «انترنت» آشنا شدند و استفاده می نمودند. ما جوانتر ها، تقریباً منظم اخبار را که از منابع «انترنت» می یافتیم، با ایشان تبادل می نمودیم.

د پانو شمیره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ

در اخير قرن بيست همواره ضمن صحبت ها، روى آينده مناسبات جديد، بين المللى، در قرن ۲۱ و نقش «تكنالوژى اطلاعاتى» در تسريع انكشافات جديد، توضيح مى دادند. وقتى روزى حضور ايشان تذكر دادم كه كاش من هم «حقوق» مى خواندم، در مقابل فرمودند، كه اصلاً در جوانى به «رياضى» علاقه داشته اند، بعد درك نمودم، كه استعداد منطقي و استدلال كه در صحبت ايشان محسوس بود، مى تواند همان علاقمندى رياضى هم ريشه داشته بوده باشد. توجه بيشتر ايشان، بدر يافت حقيقت، احساس مى شد.

مرحوم داکتر عبدالصمد حامد، يك شخصيت پرهيزگار، متواضع و آرام، مهربان و با فرهنگ عالي بوده، از شهرت و قدرت طلبى نفرت داشتند. وقتى براى اولين بار مقاله ايشان را تحت عنوان: «قرن ۲۱ و تأثير جريان گلوباليزيشن و انكشاف علوم و تخنيك بر تنوع و تعدد زبانها و تهذيب ها» مطالعه نمودم، در ين مورد با ايشان صحبت تلفونى داشتم، ضمناً آنچه در محل كارم از «انجينيران» در باره امكانات ترجمه از لسان هاى مختلف شنیده بودم، حكايت كردم. ايشان با علاقمندى گوش مى دادند و بعداً در بحث روى موضوعات لسانی و فرهنگى، هميشه مفاهيم را از ايشان مى آموختم. داکتر صاحب مرحوم بهترين شخصيتى بوده اند، كه تعريف خيلى دقيق و روش «ملت» افغان را افاده مى نمودند.

بر حسب تصادف، قريب ۱۸ سال قبل در زمان مسافرت و مهاجرت، افتخار معرفت با ايشان حاصل نمودم، كه از نزديك ديديم. شخصيت مهربان، مهمان نواز، خوش صحبت، باديد و معلومات وسيع اجتماعى، سياسى و فرهنگى، استاد و رئيس پوهنتون كابل، يکى از رجال دولتي عاليرتبه زمان سلطنت اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، بر من اثرات عميق گذاشت، كه از خلال صحبت هاى تلفونى، با بزرگواری ايکه داشتند، در فضاي اعتماد كامل، آنچه از زندگى پر بار و تجارب غنى زندگى در حافظه قوی خویش داشتند با شيوه هاى صحبت استادانه، اظهار مى نمودند. در آن زمان، هنوز به نوشتن روى نياورده بودم. وقتى در يکى از مقالات كه تعريف يک مفهوم حقوقى را از مقاله منتشر شده ايشان در «پورتال افغان جرمن آنلاين» نقل نمودم، طوريکه از نام ايشان تذكر داده بودم، بدون اينکه قبلاً از آن محترم و عاليقدر، دوست عزيز اجازه خواسته باشم. و قتی مقاله را مطالعه نموده بودند، تلفون کردند، در مجموع به ارتباط مقاله اظهارات تشويق آميز داشتند، ولی گفتند، اگر نام را ذکر نمی کردم، بهتر می بود. بعد درك كردم، كه اين شخصيت عالي چقدر شکسته نفس و بزرگواری بوده اند. روح شاد و جنت فردوس براى شان از در بار خداوند آرزو می کنم.

شناخت نزديک ام با بخشي از اعضاي خانواده محترم و با عزت ايشان، خصوصيات خجسته زياد ايشان، بحيث يک پدر و پدر کلان مهربان فراموش ناشدنی، نه تنها بر هر يک از آنها، نقش سرمشق داشته اند، كه حتی در مؤفقيت تحصيلی هر يک بدون اثر بوده نمی تواند، برخورد بزرگواری ايشان، تاحدی بر تغييرات معینی بر طرز دید خودم نیز بجای مانده است، كه باعث مسرت و توجه بيشتر به واقعيني شده است.

بمسلسله حكاياتی آن شخصيت بزرگ در باره تعليمات مكتب و تحصيلات عالي مینمودند، چنين الهام گرفتم، كه پس از ختم «لیسه امانی» (لیسه نجات)، بنابر هدايت شخص اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، بکشور سويس، جهت تحصيل خاص در رشته حقوق، بخصوص ساختار پارلمان ها و قانونگذاری اعزام گردیده اند، تا در آينده کار ايشان در پارلمان و ارگانهای دولتي، پيش ببرند.

مرحوم داکتر عبدالصمد حامد، بنابر الهامیکه از حكايات ايشان گرفته ام، بدون شک، يکى از مهمترين متفکرين و حقوق دانان کشور بوده اند، كه در تسويد قانون اساسی سال ۱۹۶۴م و در مباحثات روى طرح قانون اساسی، نقش برجسته داشته اند، افتخار چنين خدمت تاريخی را براى وطن و مردم خود، كمائی نموده اند.

يکبار ديگر در حالیکه خود غرق تأثر هستم، با استفاده از ين فرصت و از طريق پورتال «افغان جرمن آنلاين»، براى تمام بازماندگان و دوستان آن مرحومی، كه اينجانب هميشه «داکتر صاحب» ياد می نمودم، از صميم قلب تسليت عرض می کنم و براى داکتر صاحب مرحوم از دربار خداوند، جنت فردوس می خواهم.

قالوا انا لله و انا اليه راجعون!

پایان

د پانو شميره: له ۲ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رالېږلو مخکې په خبر و لولئ